

Недоумна

Михайло Яцків

Прибита і робуча попелюшка. Жертва сім'ї. Ніхто би не сказав, що їй вже сімнадцять літ. Молодших сестер виняньчила, вони викрасніли, розвилися понад неї і попихаються нею. Терпеливо зносить вона нехтування і прокльони, без зазвисті дивиться, як сестри живуть собі вигідно і гарне вбираються. Кинуть що їсти, то добре, а забудуть, то вона не упімнеться. Скуляться на краю лавки і так без вечері засне.

— Юстино, принеси води!

Юстина натягає драну загортку та йде в ліс по воду. Осінній вітер морозить, гуде. Вона бредє босоніж болотом і гріється скорою ходою. Перед її вбогою уявою мелькають чобітки сестер, але вона не вміє зазидувати — недоум на. Підтупцює живо, хухає в одну, то в другу руку, сльози станули їй в очах — від вітру. Тяжкі коновки скриплять жалібно, коромисло давить. Тягар горбить її, вона перездіймає його з одного плеча на друге й зітхає: "Ой боженьку, боженьку, дай весну, дай!"

Скільки разів на день іде вона цією стежкою і скільки вже літ!.. Коби вже борше до хати, бо коромисло в'їлося в молоді, заниклі рамена. Але все легше вертати. То лише з хати так тяжко... Коновки хитаються і нею хитають, бо ноги позривані, і крижі, і вся сила. Ноги, руки і лице задубіли, посиніли, і студінь вже не так їм допікає. Ослабає, ледве плентається. Намагається підбігти і ставати ціпко, щоб не посковзнутись...

От вже й хата близько. Поріг, сіни, двері... вже й у хаті!

Крижі ув'яли. Змоглась ще раз — зняла коновки, стягла з коромисла, поставила їх у кути і відітхнула. Станула грітись коло печі. Дивиться, як котики граються, і сміється щасливим, сердечним сміхом.

— Дурна Юстино, чого хлипотитись! Он люди ідуть, запрячсьа десь, не стій така розчіхрана та обдерта!

Юстина йде чистити стайню або ховається до комори, щоб не набрати стусанів від сестер.

Скрилась у кутку і виймає з пазухи збиток. Розвиває обережно талісман зі жмуту пестрих платків, що відпали від сестриних суконь. Розвила — образок із старої газети. Вдивляється в нього, голубить, приговорює і знов завиває в платники.

Скулилась і вдивлялась в темний кут під стелею.

— От не чіпайте її, дітоньки. Вона вам світ не заступила і місця не займе. Менше місце потребує, ніж сама завелика.

Так бабуня боронила її перед сестрами.

Обличчя бабуні білим волоссям окружене.

Юстина вдивилась у кут і шепоче бабусині слова, як молитву:

— От не чіпайте її. Вона вам світ не заступила, що вона винна, що таку їй бог долю дав. За то він її колись помилує, бідну мученицю...

Сльози наплили їй в очах — ясність і тепло обнімало...

1900